

4. telg Soomes

Soome teostamissüsteem on mõõdukalt tsentraliseeritud, kuid tähelepanuväärselt tõhus. FLAGid teostavad ja valivad projekte, kuid lõplik heakskiit saadakse ning maksed tehakse rakendusasutuse piirkondlike esinduste kaudu. Tänu rakendusasutuse ja FLAGide vahelisele tihedale lähedusele ning usaldusele on võimalik projektide heakskiit kuue nädala jooksul projekti FLAGile esitamisest, mõnikord kiiremini. Soome FLAGid on kasutanud olemasolevaid organisatsioone juriidiliste isikutena, mis võtavad kanda enamiku haldusülesandeist, jättes FLAGide töötajatele vabaduse keskenduda kohalike sidusrühmade koondamisele ja projektide arendamise toetamisele, millega on võimalik tuua kasu kalandusele ning territooriumile.

Toimimine: haldussüsteemid ja vastutusosalad

Korraldusasutus: põllumajandus- ja kalandusministeerium on Soomes 4. telje korraldusasutus ja määras kalanduspiirkondade abikõlblikkuskriteeriumid ning valis strateegiad ja partnerlused, mida rahastatakse FLAGiks saamisel. Ta eraldas 9% Euroopa Kalandusfondi Soomele eraldatud toetuste eelarvest 4. teljele ja võttis riikliku kaasrahastamise vastava ajavahemiku kulukohustuseks. Samuti määratles ta laiemad abikõlblikkuskriteeriumid projektide puhul, mida FLAGid toetavad, tagamaks, et kohalikud meetmed edendavad riiklikku kalandus- ja vesiviljelusstrateegiat. Olemas on riikliku tasandi sertifitseerimis- ja auditiametid, kes annavad aru Euroopa Komisjonile.

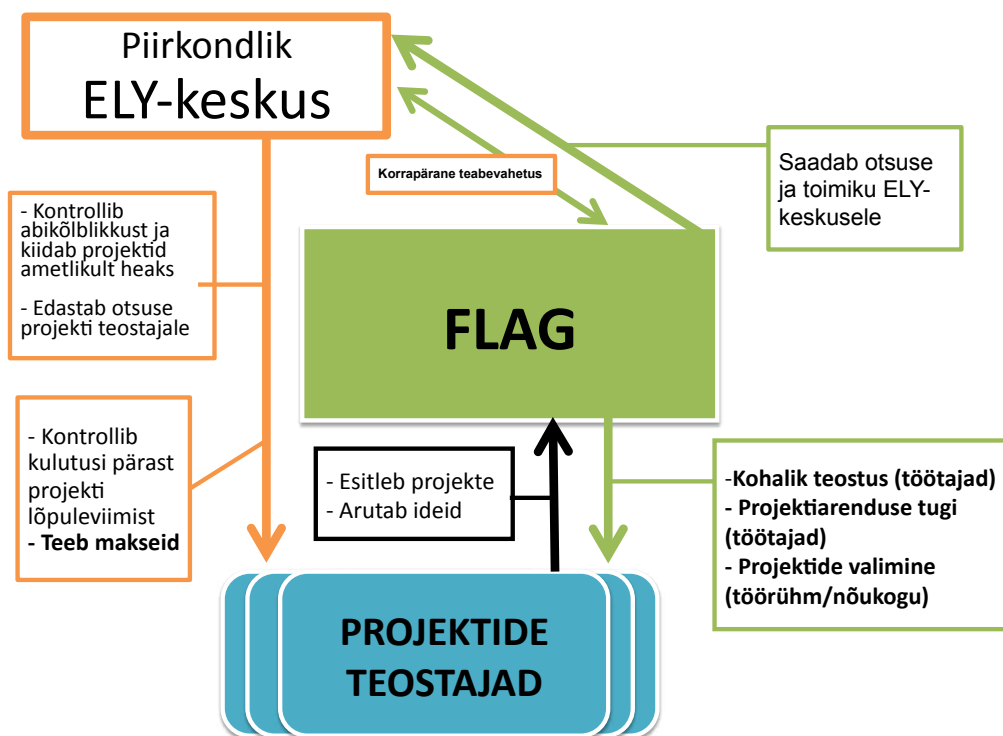
Rakendusasutus: kava haldamise ja abisaajatele tehtavate maksetega seotud vastutusosalad on delegeeritud 12 piirkondlikule ELY-keskusele. Keskustes võetakse vastu rahastamisaotlused projektide jaoks, mille FLAGid oma piirkonnas välja valivad, ja kontrollitakse nende abikõlblikkust enne projektide ametlikku heakskiitu. Pärast seda, kui ELY-keskus on projekti heaks kiitnud, juhib ta rakendamist ning teeb maksed otse abisaajale. Samuti vastutab keskus korraldusasutusele esitatava aruandluse eest heakskiidetud projektide, tehtavate maksete ja hindamise kohta.

Kohalik kalanduse tegevusrühm (FLAG): korraldusasutus kiidab heaks kohaliku arengustrateegia rakendamiseks. FLAGid kasutavad juriidiliste isikutena Soomes olemasolevaid organisatsioone, mõnel juhul Leader-gruppe. FLAGi töötajad, kellele maksavad tihti kohalikud omavalitsused, keskenduvad järgmistele ülesannetele:

- › kohaliku arengustrateegia koostamine;
- › teostamis- ja projektiarendustugi;

- › taotlusvormide (mida võib esitada igal ajal) mitteametlik kontroll;
- › FLAGi töörühma kokkukutsumine (keskmiselt iga 2 kuu tagant), eksperdirühmad, kes annavad panuse FLAGi strateegiale ja kinnitavad selle, valivad projekte, teevad tööd sihtrühmadega oma võrgustike kaudu ning annavad aru FLAGi tegevuse kohta.

4. telje teostusmudel Soomes

Mis toimib hästi?

Soome mudel on tõhus, tulemuslik süsteem, milles igal osalejal on selge ettekujutus oma rollist. Oluline tugev külg näib olevat asjakohane **volituste lahusus**: ELY-keskuses tegeldakse abikõlblikkuse, ametliku heakskiidu ja maksete küsimustega, samal ajal kui FLAG tegeleb teostust ootavate projektide arendamisega, mille kaudu saab teoks kohalik arengustrateegia.

Regulaarne **teabevahetus ja lähedus FLAGi ja ELY-keskuse vahel** on tulemuslik kindla usalduse tekitamisel nende kahe tasandi vahel, mis omakorda aitab luua ühise eesmärgitunnetuse. FLAGi valitud projekte lükkab ELY-keskus tagasi harva, mitte ainult sellepärast, et FLAGi töötaja kontrollib üle projektiideede abikõlblikkuse algusest peale, vaid ka sellepärast, et ELY-keskuses teatakse, millised projektid on FLAGides koostamisel, nii et abikõlblikkusega seotud probleemid tuvastatakse enne, kui jõutakse ära teha suur töö mitteabikõlbliku projekti arendamiseks. Selline töötava tähendab ka seda, et ametlik heakskiit saab toimuda suhteliselt kiiresti (1–5 nädalat), kui projektitoimikud on FLAGis välja valitud ja jõuavad ELY-keskusesse.

Asjaolu, et Soomes on FLAGid rajatud olemasolevatele organisatsioonidele, tähendab seda, et enamiku haldustööst teeb FLAGi juriidiline isik (tihti Leader-grupp), mis jätab FLAGi juhile vabaduse **keskenduda projekti käivitamisele**. Tegelikult on Soomes ligikaudu 20% FLAGi 1 miljoni euro suurusest eelarvest suunatud projektide käivitamisele ja toetamisele. See hõlmab otsest tööd kogukonnaga ja olemasolevate projektide ennetavat edendamist ning lisaks ka abi projektide dokumentatsiooni ja eelarve kokkupanekul. See töö laieneb projektide kokkupanekule, millega tagatakse täiendavad avaliku sektori vahendid (mõnikord mitu miljonit eurot), sh Euroopa Kalandusfondi teistest telgedest. Sellise käivitamistöe olulisust ei tohi alahinnata ning Soomes on see olnud tulemuslik väikeühenduste kaasamise võimaldamisel ja paljude projektide esiletõstmisel, mida selleta ei oleks lihtsalt toimunud.

Probleemid, mida selline mudel aitab lahendada

Süsteem on osutunud tulemuslikuks väikeühenduste kaasamisel ning koostöö arendamisel kalandussektori eri osade vahel tänu pühendunud ja kvalifitseeritud töötajatele, kes keskenduvad peaaegu täielikult projektide käivitamisele.

Samuti välditakse sellega rasket halduskoormust ning ülesannete dubleerimist, mis esinevad mõnikord ELi vahendite haldamisel muude programmide raames ja teistes riikides, tänu sellele, et on kehtestatud selgesti määratletud eeskirjad programmi kohta ja rollid erinevatele osalejatele. Peale selle on mudeliga tekitatud usaldus, mida on vaja selle tagamiseks, et madalamal võimutasandil tehtud otsustest peetakse kinni ning tööd ei dubleerita vigade kartuses.

Selline suhteliselt vähekoormav haldussüsteem ja sidusrühmade vahel tekitatud usaldus võimaldavad ennetavat ning paindlikku lähenemiski kohalikule arendusele, mille tähelepanu on suunatud pigem vajaduste rahuldamisele kui pelgalt halduskohustuste täitmisele.

Ülekantavus, omandatud õppetunnid

Soome juhtum selgitab tõhusat mehhanismi kohalike projektide loomiseks ja projektide väikeste abisaajate rahastamise tagamiseks. ELY-keskuste mudel on näide, kus projektidele annab heakskiidu ja makseid teostab riiklik amet piirkondlike esinduste kaudu, millel on tihedad kontaktid FLAGidega, mis aitab ära hoida haldusliku ülekoormuse ja viivitused. Mis tahes riiklik haldussüsteem, kus teostamine ei ole detsentraliseeritud, saaks kasu tutvumisest ELY-keskuste mudeliga, kus riiklike kulutuste programme juhitakse detsentraliseeritumal tasandil.

4. telg Soomes

- › 8 FLAGi
- › 4. telje eelarve kokku: 8 miljonit eurot (3 606 000 eurot Euroopa Kalandusfondilt, 9% Euroopa Kalandusfondi Soomele eraldatud toetuste eelarvest)
- › keskmiselt 1 miljonit eurot FLAGi kohta vahemikuks 2007–2013
- › detsembriks 2012 oli heaks kiidetud 249 kohalikku projekti
- › Täpsemat teavet Soome FLAGide, nende partnerluste koosseisu ja eesmärkide kohta pakub [FARNETi veebisait](#)
- › **Korraldusametuse kontaktisik:**
Timo Halonen, põllumajandus- ja kalandusministeeriumi kalanduse ning ulukite osakond
e-post: timo.halonen@mmm.fi
Tel: +358 295 162 411

Toimetaja: Euroopa Komisjon, Merendus- ja kalandusajade peadirektoraat, peadirektor.

Vastutuse välistamine: ehkki Merendus- ja kalandusajade peadirektoraat vastutab väljaande avaldamise eest üldiselt, ei vastuta ta selle sisu eest ega taga andmete õigsust.